

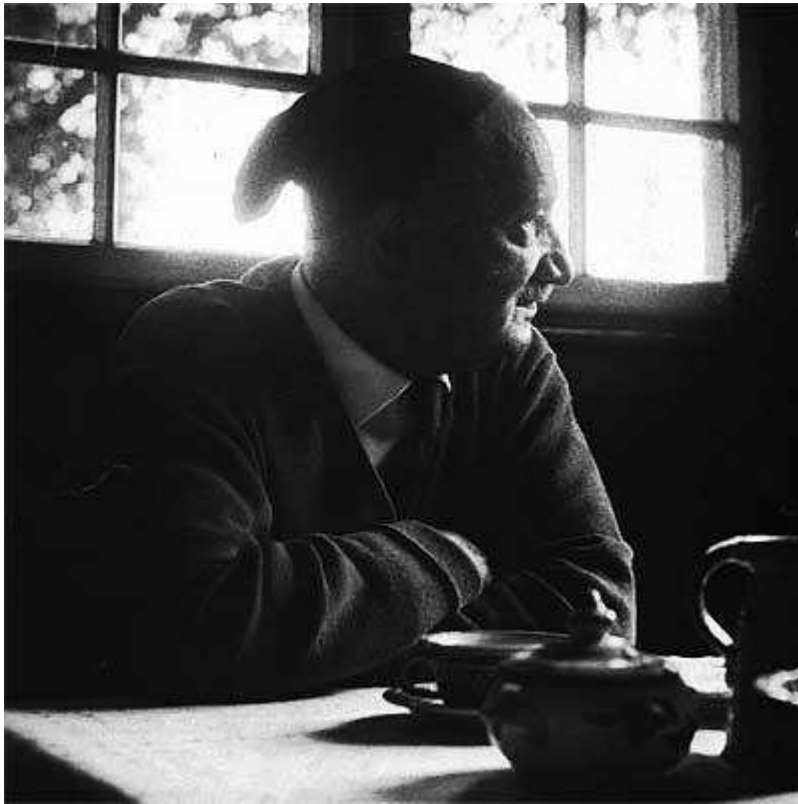
MARTIN HEIDEGGER (1889-1976)

- Studia teologiczne, potem matematyczne na uniwersytecie we Fryburgu Bryzgowijskim.
- Asystent Husserla, objął po nim katedrę
- W 1933 roku wstąpił do NSDAP, przyjął urząd rektora. Po ustąpieniu był pod ścisłą kontrolą NSDAP. Po zakończeniu wojny odsunięty od nauczania. Jako dydaktyk powraca na uniwersytet dopiero w 1952 roku.
- Gł. dzieło: *Bycie i czas* (1927).

Język Heideggera:

„bełkot semantyczno-syntaktyczny” czy żywy język filozofowania?

- Obwinia się go o brak precyzji pojęciowej i poetyzującą niejasność.
- Jego pisma zawierają nowe terminy, a stare pisane są w nowy sposób – ze słynnymi myślnikami (np. „wrzuceni-w-świat”).

Prekursor **hermeneutyki**, czyli nowej interpretacji klasycznych tekstów

- Metoda hermeneutyczna polega na opisie tego, co dane i jak dane; jest nakierowana na odkrycie głębszego sensu bycia.
- Uczniem Heideggera był **Hans-Georg Gadamer**, twórca filozoficznej hermeneutyki. Uważał on, iż poznanie jest związane z kategorią dziejowości i ma charakter językowy: „Wszystko to, co daje się zrozumieć, jest językiem i językiem jest to, co można zrozumieć”.

Hans-Georg Gadamer (links) (links) mit Martin Heidegger, Aufnahme von 1921

Wpływ Heideggera na współczesną kulturę jest kolosalny:

- Jego kontynuatorem był Jean-Paul **Sartre**.
- Pod jego wpływem był H.G. **Gadamer**.
- Również postmoderniści (J. **Derrida**) odwołują się do niego często.
- Jego wpływ minimalizują natomiast H. **Putnam** czy Jeanne **Hersch** wskazując na incydent z nazizmem.
- Pomysły Heideggera wykorzystywane są przez psychologów i pedagogów, a także teologów (R. Bultmana i K. **Rahnera**).

Ontologia fundamentalna

- Dotychczasowa metafizyka: czym jest byt?
- Nie jest to pytanie podstawowe, bo zakłada ono istnienie bytu.
- Bardziej fundamentalne pytanie: Co to znaczy, że byt jest? **Czym jest bycie bytu?**
- Odpowiedź nie jest prosta! Zdefiniować bycia nie możemy, bo każda definicja zaczynałaby się od „**bycie jest...**”. Musimy poprzestać na jego zrozumieniu, które jest nam dane, gdy napotykamy jakiś byt. Jest on dany ze swoim byciem. **Jest to pierwotne, przedpojęciowe wrażenie bytu.**

Chodzi o dotarcie do tego, co najbardziej podstawowe w ludzkim myśleniu

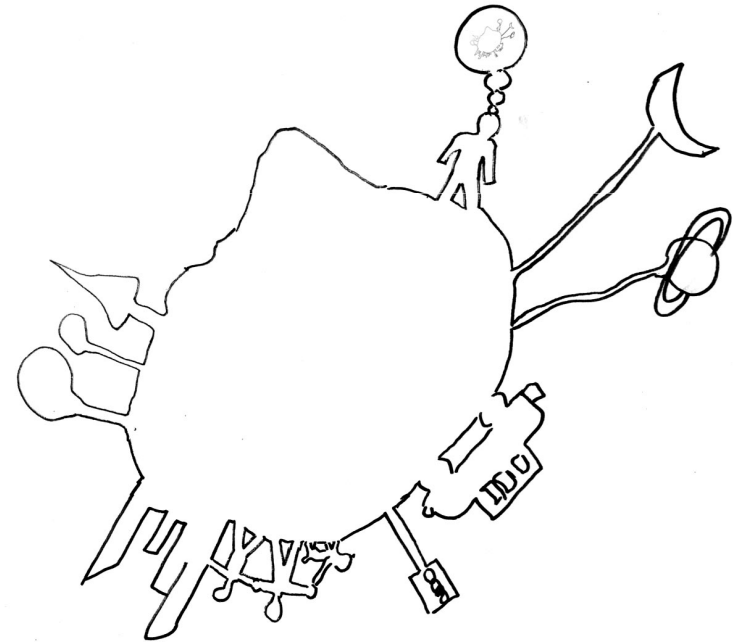
Analityka DASEIN

- Nie jesteśmy w stanie wprost wyrazić bycia bytu, trzeba to robić pośrednio: analizując konkretny byt, który zadaje pytanie o bycie: od człowieka (niem. **Dasein – jestestwo**): „**My jesteśmy bytami, które należy analizować**”.
- Ontologii fundamentalnej należy poszukiwać w analityce Dasein. Heidegger spodziewał się, że w ten sposób ujawni, czym jest bycie bytu.
- Nie wychodzi poza te analizy, dlatego często zalicza się go do egzystencjalizmu.

Człowiek nie jest odrębną od świata istotą

- Zdaniem Heideggera, Kartezjusz mylił się postrzegając rzeczywistość jako podzieloną na umysł i materię, podmiot i przedmiot, wiedzącego i wiedzę. Człowiek nie przygląda się światu od zewnątrz. Stanowi integralną część świata. **Nasze istnienie jest nie do wyobrażenia poza jakimś światem.**
- Nie jesteśmy w stanie sobie czegoś uświadamiać, gdyby nie istniało coś w rodzaju **poła świadomości**, czyli świat, w którym coś się dzieje. Dlatego nasz byt ma naturalnie **światowy** charakter.

- Główną tajemnicą nie jest więc wiedza o bycie, lecz sam byt – istnienie.
- Czym jest istnienie?
- Jak to się dzieje, że w ogóle coś jest?
- Dlaczego nie istnieje po prostu nicość?

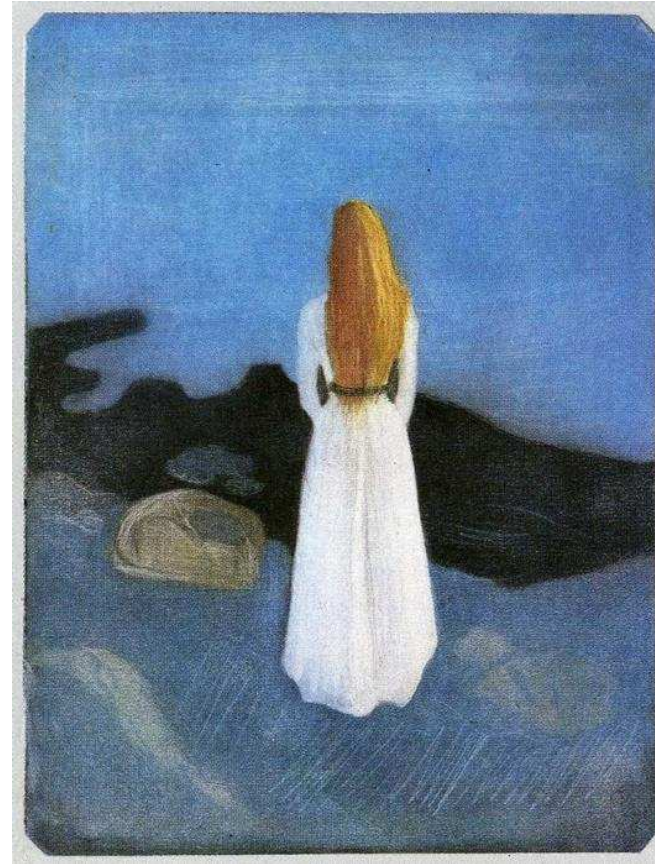
Sens bycia może być dany tylko w horyzoncie czasowości

- Analizy Heideggera mają **dwa etapy**: interpretację jestestwa ze względu na czasowość oraz eksplikację czasu.
- Istnienie człowieka ma charakter czasowy. Nie możemy uświadamiać sobie czegokolwiek, nie uprzytomniwszy sobie najpierw, że w ogóle coś się dzieje, a do tego potrzebny jest wymiar czasu.
- Nasz specyficznie ludzki sposób bycia jest zagwarantowany jednością przeszłości, terażniejszości i przyszłości. W ostatecznej analizie bycie jest czasem (skończonością). Istnienie jest uprzedmiotowionym czasem. Człowiek zaś czasem ucieleśnionym.

Dasein jest „byciem-w-świecie”

- Jest **wrzucony w świat**, między inne byty. Rozumiejąc to staje się otwarty na bycie i na przyjęcie tego, co znajduje się w świecie (**Nastrojenie**).
- Istotą Dasein jest jego **Egzystencja** – wyłącznie ludzki sposób bycia.

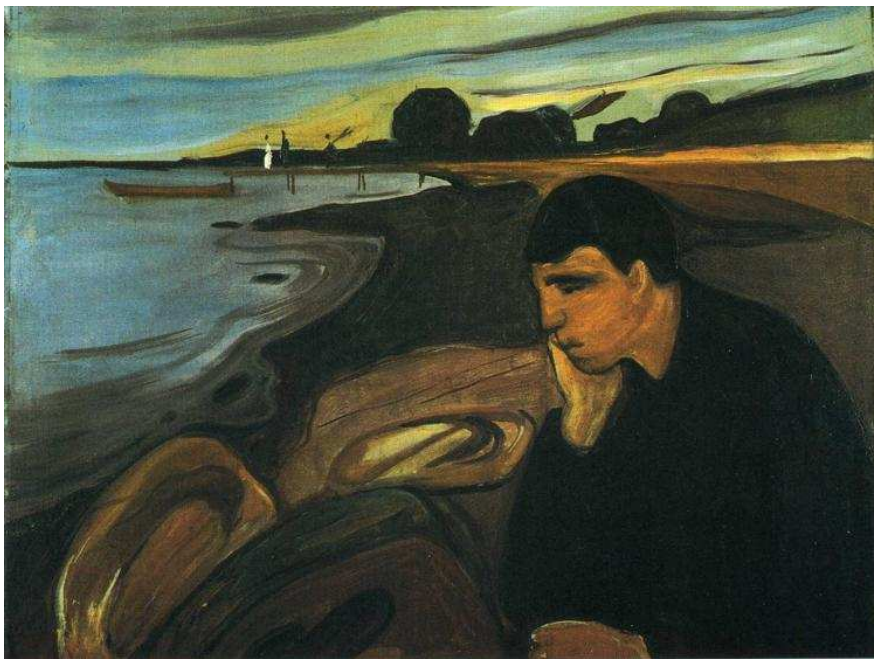

Egzystencjały a kategorie

- Egzystencjały to cechy człowieka, kategorie – cechy przedmiotów.
- Wspólną cechą egzystencjałów jest ich wewnętrzne odniesienie do czasu.
- Do egzystencjałów Heidegger zalicza: **Troskę, Trwogę oraz bycie-ku-śmierci.**

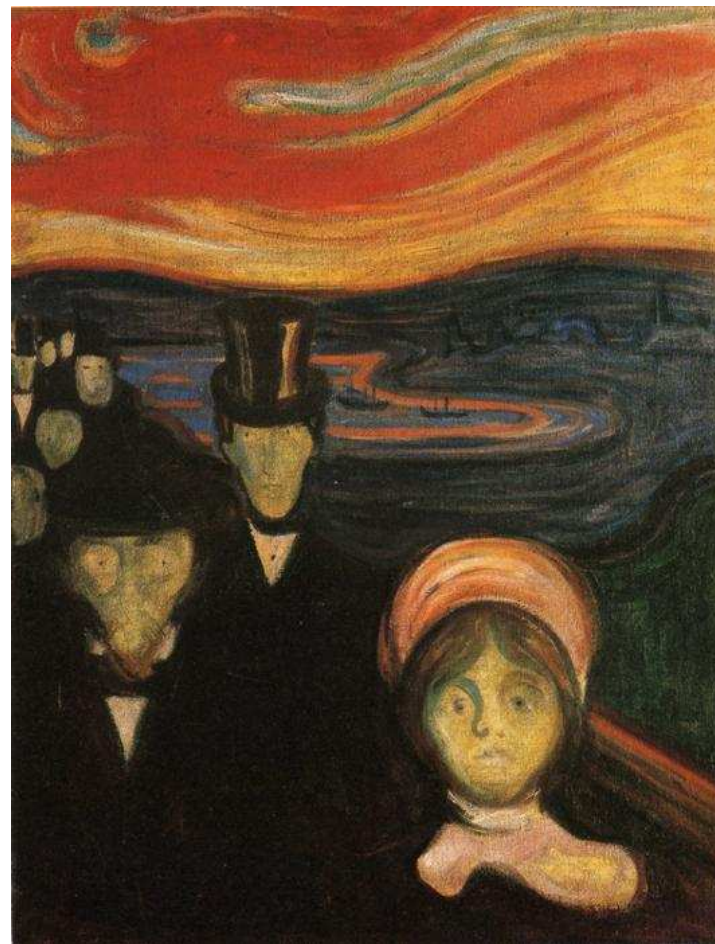
Troska – pełne zrozumienie swej przypadkowości w świecie

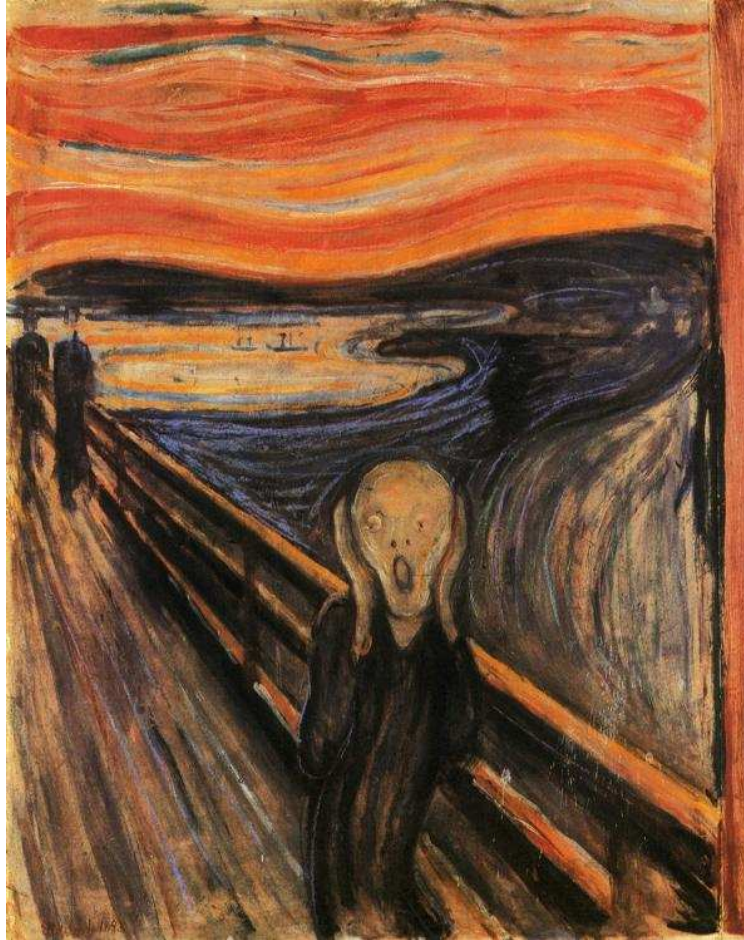
- Egzystencja ludzka charakteryzuje się wewnętrznym napięciem między tym, czym człowiek jest (**faktycznością**), a tym, czym może być (**egzystencjalnością**).
- To napięcie Heidegger nazywa Troską.

Dla Dasein możliwe są 2 typy egzystencji

- Egzystencja **nieautentyczna**:
poddanie SIĘ anonimowym
siłom ukrytym pod słówkiem
„**SIĘ**”. Owo „SIĘ” zastępuje
w różnych zwrotach „JA”:
pracuje się, studiuje się...
Siły obrazowane przez SIĘ
czynią z człowieka kukielkę.
Z tego stanu (ucieczki od
prawdy o sobie samym)
wyrywa człowieka Trwoga.
- Egzystencja **autentyczna**

Dasein – „bycie-ku-śmierci”

- Wrzucenie w świat rodzi w nas **Trwogę** (≠ określony strach przed czymś), która nie ma przedmiotu. Trwoga odsłania niepewność wszystkiego oprócz mojej śmierci. Wydobywa nicość, a tylko wobec nicości możemy wpaść na trop bycia.
- Tylko Dasein ujmuje swój kres, może żyć w perspektywie swej śmierci. To wskazuje na twórczy charakter egzystencji człowieka.
- Życie w świadomości własnej śmierci jest życiem **AUTENTYCZNYM.**

Stawanie się sobą

- Nie zaczynamy życia jako odizolowane od innych jednostki, bo od początku nasze życie ma charakter społeczny. Głównym naszym problemem jest to, jak odnaleźć autentyczny sposób istnienia.
- Pragniemy nadać swemu życiu sens, ale nie mamy gwarancji, że on obiektywnie istnieje. Dlatego pozostaje nam albo stwierdzenie, że życie nie ma sensu, albo nadanie tego sensu naszej egzystencji.

